

RESENSIE:

- (i) VOORLOPERS VAN DIE HERVORMING
- (ii) MAARTEN LUTHER
- (iii) JOHANNES CALVYN

Reeks F2: Brosjures van die IRS, Potchefstroom, 1985 nos. 29, 31, 30, deur Dr. G.C. de Groot)

Hierdie mooi reeks "Reformatoregalery" sluit aan by besondere datums en is gebore uit die ontstellende feit "dat ons huidige geslag Afrikaners - selfs die wat hulle as die geestelike nasate van die sestiende-eeuse Hervorming beskou - maar min van "die geloofshelde van die Hervorming weet" ("Vooraf"), p. (i). In "kort brosjures in eenvoudige taal" word "iets oor die figure se leer vermeld", maar die hoofklem val "op hulle lewe".

In die eerste bogenoemde brosjure word Arnold van Brescia, John Wycliff en Johannes Hus behandel. Die spelling verdien aandag: By John Wycliffe ontbreek 'n "e" en Hus word met een "s" gespél, soos op die agterblad waarop 'n lys van die nommers van die reeks verskyn. Hulle word tereg in verband gebring met die tema "opstand teen die pouslike mag" (p. 1-2). Of hulle 'n "rebellie" aangevoer het (p.2), is 'n vraag. Hulle wou die kerk bevry van die pouslike mag en het na 'n regstelling van die misstande gesoek.

Arnold is 'n goeie keuse (p. 3-6). Ons weet so min van hom - en kerkhistorici onderskat sy invloed. Miskien kon daar iets meer oor die inhoud van sy standpunt gesê gewees het.

Die "persoon wat die vlam van verzet verder sou versprei", was inderdaad John Wycliffe (p. 7-15), die "groot patriot" (p.71). Sy

standpunt word kerkhistories gestel en uitgeklaar. "Na 'n grondige studie van die Heilige Skrif kom Wycliffe hoe langer hoe meer tot die oortuiging dat die Rooms-Katolieke Kerk reeds oneindig ver van die eerste beginsels van Jesus se leer afgewyk het. Ook gaan sy oë oop vir die misstande wat daar in die kerk heers" (p.8). 'n Historiese lyn word dan deurgetrek na Hus, die "geloofsheld en martelaar" (p.16). Ook die lewenskets van hierdie Bohemer (p.16-27), is insiggewend en prikkelend gestel. Dit word met die Hervorming in verband gebring. Dat "die Boheme die eerste Protestantse nasie in Europa" (p. 26) is, is miskien te veel gesê, as "Protestants" met 'n hoofletter gespél word. Die lyn word selfs na Suid-Afrika deurgetrek, en daar word vermeld dat die Hussiete deel geword het van die Morawiërs en George Schmidt (nie Robert nie, p.26) wat in 1737 sendingwerk aan die Kaap kom doen het.

As Luther aan die beurt kom, word daar heelwat agtergrond vir sy "jeug en bekering" uitgespél (p. 1-8). Iets word gesê oor hoe Luther se lewe geïnterpreteer moet word. 'n Historiese benadering word egter behou en by die gangbare interpretasie aangesluit. H. Bavinck word aangehaal om daarop te wys dat "In de hervormingstijd beleed men zijn geloof, later geloofde men zijn belijdenis" (p.20). Reeds by Luther moet 'n mens tussen "Die jong Luther en die ou Luther" onderskei (p.35 e.v.). Van heldeverering is hier geen sprake nie. Die Hervormer se lewe word vertel en daarmee ook van die hervorming van die kerk. Ten slotte word gewys op "die belangrikheid van Luther se teologie vir vandag in Suid-Afrika" (p. 52-55).

Die brosjure oor Johannes Calvyn (1509-1564) loop ook vanuit 'n historiese oorsig van sy lewe op 'n leerstellige samevatting uit. Op p.(i) moet twee foutjies reggestel word. Calvyn is op 10 Julie 1509 gebore, nie 1504 (p.(i)) nie. Hy was 55 jaar oud by sy afsterwe, nie "vyf-en-veertig" nie (p.1). Hier is 'n Calvinis aan die woord oor Calvyn. Hy laat hom in sy beskrywing en beskouings leef. Dit is 'n uiters geslaagde skets vir die gereformeerde lidmaat en ook vir hulle wat vreemd teenoor Calvyn staan. Calvyn se "leer en persoonlikheid" (p. 47-60) word tereg saam gestel. In aansluiting by Luther voer hy selfstandig die uitleg van die Woord en die hervorming van die kerk verder.

Om van die kerklike organisasie waaraan Calvyn gevolg gegêe het, as "presbiteriaans" te praat, is seker nie heeltemal reg nie (p.52). Dit moet "presbiteriaal" wees; in die Engelse wêreld het dit uitloop op "presbiteriaans". Moet 'n mens nie maar liever van 'n "kerkorde" as "kerkorganisasie" praat nie? 'n Mens moet seker ook liever eerder van "uitverkiesing" as van "voorbeskikking" of "predestinasie" praat (p. 53).

Hier en daar kom in die drie brosjures interessante woorde voor, bv. 'n "vunsige" kelder, (V, p.21), "vermufde"; "gekrysk" (V., p.23), "geskree"; "grif", (C., p.58), "geredelik".

Die predikante kan gerus hierdie brosjures koop. Daar is meer Hervormers wat in die reeks behandel word, soos wat die agterblad aandui. Dan sal hulle hierdie brosjures vir hulle kategetiese wil gebruik en by lidmate aanbeveel.

E. Brown

Fakulteit Teologie, Stellenbosch